

Omgevingsdienst Rivierenland
T.a.v. het Dagelijks Bestuur
J.S. de Jongplein 2
4001 WG Tiel

UW KENMERK
UW BRIEF VAN 31 maart 2026
ONS KENMERK 2539877/2578070
VERZENDDATUM 11 juni 2026

CONTACTPERSOON J. de Rooij
TELEFOONNUMMER 0345-477700
TEAM Ruimtelijke ontwikkeling

ONDERWERP Zienswijze ontwerpjaarstukken 2025 en ontwerpbegroting 2027 Omgevingsdienst Rivierenland

Geacht bestuur,

Op 31 maart ontvingen wij in goede orde uw brief waarin u de ontwerpjaarstukken 2025 en de ontwerpprogrammabegroting 2027 aan ons aanbiedt. In onze vergadering van 11 juni 2026 hebben wij de stukken behandeld. In deze brief geven wij u onze zienswijze op de ontvangen stukken. Voordat wij die geven willen allereerst onze complimenten delen ten aanzien van de volledigheid en de leesbaarheid van de stukken. Zowel de ontwerpjaarstukken 2025 als de ontwerpprogrammabegroting 2027 zijn prettig leesbaar, geven transparant inzicht in de gemaakte keuzes en gehanteerde principes en zijn volledig ten aanzien van de inhoud.

Ontwerpjaarstukken 2025

Algemeen beeld

In grote lijnen zijn wij tevreden over de wijze waarop de ODR haar taken in 2025 heeft uitgevoerd. De jaarstukken 2025 waarin u verslag doet zijn overzichtelijk samengesteld en prettig leesbaar. Tegelijkertijd is het de vraag of de gepresenteerde cijfers, op basis waarvan kan worden geconcludeerd dat de dienstverlening op orde is, recht doet aan de beleving van inwoners en ondernemers die van uw diensten gebruik hebben gemaakt.

We lezen namelijk ook over een hoog ziekteverzuim, hoge kosten voor inhuur, een stuwmeer aan verlofuren en hoge kosten omdat dienstverbanden voortijdig worden beëindigd. De hoge gerapporteerde klanttevredenheid vindt haar basis vooral in het onderdeel 'milieu' en niet bij de afdeling 'bouw'. De discussie over de robuustheid van de ODR maakt het beeld er niet rustiger op.

Kortom, in de basis zijn we tevreden over de geleverde prestaties, maar wij zien aanleiding om samen met u nader te kijken of de kwetsbaarheden van de organisatie kunnen worden verminderd. Wij verzoeken u daarom om de genoemde signalen te vertalen naar concrete verbetervoorstellen en deze uit te voeren.

Resultaatbestemming

U geeft aan dat er in 2025 een positief financieel resultaat is behaald van €1.178.907.

Uw voorstel is om:

1. Een bedrag van € 400.000 te storten in de nieuw op te richten bestemmingsreserve Robuustheid;
2. Het restant rekeningresultaat ter hoogte van € 778.907 uit te keren aan de deelnemers conform voorgestelde verdeling.

Het geven van een zienswijze op de jaarstukken van een gemeenschappelijke regeling is in principe niet de geëigende weg om budget toe te kennen voor het uitvoeren van een nieuw programma. Anderzijds begrijpen wij dat het omslachtig is, en er niet de tijd voor is, om voor het aanvragen van het nieuwe budget apart naar de raden te gaan met een voorstel om geld te storten in een nieuw op te richten bestemmingsreserve Robuustheid. Echter, als gemeenteraad hebben we nu geen enkel inzicht in de inhoud van de programma's en de omvang van de benodigde financiering van deze programma's. Het is daarom moeilijk om in stemmen zonder nadere toelichting op dit voorstel. U vraagt feitelijk om een 'carte blanche'. Wij stemmen daarom enkel in met uw voorstel op voorwaarde dat u ons zo spoedig mogelijk informeert - via de definitieve begroting – over de onderbouwing van wat inhoudelijk nodig is om de programma's in te richten en uit te voeren en op basis van concrete offertes te laten zien welke financiële middelen hiervoor nodig zijn. Vanzelfsprekend vloeit een eventueel overschot op een later moment terug naar de deelnemende gemeenten.

Realistisch ramen

Enerzijds is het mooi dat er een overschot is en we geld terug ontvangen. Anderzijds is het niet ideaal om eerst geld te moeten bijleggen om het daarna gedeeltelijk weer terug te krijgen. In ambtelijke gesprekken heeft u aangegeven op voorhand graag realistischer te willen ramen, maar dat u hiervoor niet de ruimte voelt omdat de ODR hiermee een hogere druk op de gemeentelijke begrotingen legt.

Met deze zienswijze vragen wij u inzichtelijk te maken welke producten, productgroepen of opdrachten leiden tot een hogere realisatie in aantallen en uren, en hoe dit zich vertaalt naar de inkomstenkant.

Uiteindelijk staan er voor een deel ook leges tegenover het werk van de ODR dat ten goede komt van de deelnemende gemeenten. Realistisch ramen legt dus in eerste instantie wel druk op de gemeentelijke begrotingen, maar de inkomsten vloeien uiteindelijk gedeeltelijk ook terug naar gemeenten. Het is ook aan u als opdrachtnemer om aan de voorkant goed te contracteren en met de gemeente als opdrachtgever dit gesprek goed en realistisch te voeren.

Inzet van AI

In de jaarstukken 2025 staat dat in 2025 het programma voor datagedreven werken en AI is gestart. In de rest van de jaarrekening lezen we niets over AI terug. Uit ambtelijke gesprekken blijkt ook dat er nog weinig centraal georganiseerd is op dit gebied. Dat is jammer, zeker omdat we in eerdere zienswijze (vorig jaar) hebben gevraagd om meer in te zetten op AI en hier ook concretere plannen voor te maken. Onze indruk is dat er afgelopen jaar, met uitzondering van een paar losse projecten,

geen voortgang is geweest op dit punt terwijl dat wel is toegezegd. We vragen u om hier meer werk van te gaan maken.

Ontwerpbegroting 2027

Samenwerking met raad

Met de start van deze nieuwe bestuursperiode is een deel van de leden van de gemeenteraad nieuw gestart. Voor hen is het werken met gemeenschappelijke regelingen nieuw. Dat vraagt om extra aandacht voor heldere uitleg en een zorgvuldige informatieopbouw. Wij verwachten van de Omgevingsdienst Rivierenland hier een actieve rol in het ondersteunen van raadsleden via introducties en toelichtingen. Bij grote of complexe onderwerpen vragen wij om waar mogelijk een trapsgewijze aanpak, met eerst een beeldvormende fase en later besluitvorming. Dit helpt alle raadsleden om onderwerpen zorgvuldig te begrijpen en te wegen. Wij zien uit naar een constructieve voortzetting van de samenwerking en waarderen het meedenken over verdere versterking van informatievoorziening en betrokkenheid van de raden.

Regionale samenwerking blijft voor ons van groot belang: alleen in een sterke regio kunnen we maatschappelijke opgaven effectief aanpakken en onze ambities voor inwoners en ondernemers waarmaken. Daarbij benutten wij graag de ruimte die is gelaten voor nieuwe keuzes en gaan hierover graag met u in gesprek. Daarbij is het voor ons belangrijk om tijdig inzicht te krijgen in actuele en nieuwe thema's, opgaven en besluitmomenten, zodat wij onze kaderstellende rol goed kunnen vervullen.

Taakstelling

De financiële situatie van gemeenten staat onder druk en vormt een aanzienlijke uitdaging. Het zogenoemde ravijnjaar 2028 komt in zicht, waarin gemeenten door een forse daling van rijksmiddelen structureel minder financiële ruimte krijgen. Ook is een volledige compensatie voor loon- en prijsstijgingen niet gegarandeerd.

Om deze ontwikkelingen het hoofd te bieden hebben gemeenten reeds ingrijpende ombuigingen doorgevoerd en zullen zij ook in 2027 verdere maatregelen moeten treffen. Gezamenlijk hebben we daarom ook gekeken naar de taken en middelen van verbonden partijen. Afgelopen jaar heeft u hier invulling aangegeven op basis van het kader dat de gemeenten in hebben meegegeven. Dit kader voorziet in een lagere gemeentelijke bijdrage van 1,5% in de begrotingsjaren 2026 en 2027 ten opzichte van de begroting 2025, oplopend naar een 3,0% lagere bijdrage vanaf 2028. Dit kader blijft dus van kracht voor het begrotingsjaar 2027.

U heeft uw ombuigingen om te komen tot een lagere gemeentelijke bijdrage verwerkt in de begroting 2027. Wij constateren weliswaar dat de taakstelling is verwerkt in de begroting 2027, maar nauwelijks is geconcretiseerd. Wij roepen u op om inzichtelijk te maken hoe deze besparingen werkelijkheid worden.

Indexering

Op 10 maart 2026 heeft het college u een brief gestuurd naar aanleiding van de motie *Uitgaven gemeenschappelijke regelingen niet meer laten stijgen dan inkomsten uit het Gemeentefonds*. In deze brief staat dat de bijdrage aan uw regeling in 2027 met maximaal 2,53% zou mogen stijgen, gelijk aan de verwachte groei van de Algemene Uitkering. Wij constateren dat de toegepaste indexering in de ontwerpbegroting hoger is dan de ontwikkeling van de gemeentelijke inkomsten uit het Gemeentefonds voor 2027. Dit komt mede door de nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten, waarin loon- en prijsontwikkelingen niet meer automatisch meestijgen met de rijksuitgaven.

Wij begrijpen dat u vanwege het hoge aandeel personeelskosten en reeds lopende taakstellingen beperkte ruimte heeft om deze indexatie neerwaarts bij te stellen. Lagere indexatie betekent voor de GR – en dus ook voor ons – feitelijk het maken van keuzes in taken en serviceniveau. Maar voor meerdere gemeenten in de regio leidt de mismatch tussen gemeentelijke inkomsten en GR uitgaven tot financiële druk binnen de eigen begroting.

Wij respecteren de ambtelijk afgesproken indexeringsmethodiek voor 2027.

Tegelijkertijd vragen wij om in 2026 samen een traject te starten voor het ontwikkelen van een toekomstbestendige indexeringssystematiek voor 2028 en verder. Hierin willen wij gezamenlijk:

- de relatie tussen indexering, taakinhoud en serviceniveau bespreken;
- rekening houden met verschillen tussen GR'en;
- werken aan voorspelbaarheid voor zowel gemeenten als GR'en;
- afstemmen hoe wordt omgegaan met jaren waarin loon- en prijsontwikkeling hoger uitvalt dan de macro-economische ramingen.

Robuustheid ODR

We zijn blij te lezen dat er niet meer maar op één paard wordt gewed en er twee programma's zijn gestart om aan de robuustheidscriteria te voldoen. Een programma waarin de ODR onderzoekt welke aanvullende taken uitgevoerd kunnen worden waarmee de ODR nog meer van meerwaarde kan zijn voor de deelnemers. En een programma waarin de ODR onderzoekt wat de mogelijkheden en consequenties zijn van een eventuele fusie met een andere omgevingsdienst. Op deze manier denkt u linksom of rechtsom te kunnen voldoen aan de robuustheidscriteria. Voor ons als raad is het moeilijk om in te schatten of het werkelijk zo eenvoudig is als in de begroting geschetst wordt. We vinden het belangrijke regelmatig en voldoende geïnformeerd te worden over de voortgang van beide programma's en keuzemogelijkheden voorgelegd te krijgen.

Dienstverlening

Omgevingsdienst Rivierenland heeft een visie op dienstverlening opgesteld. We zijn blij dat dit is gebeurd met input van de verschillende gemeenten, inwoners en ondernemers. Tegelijkertijd zien we dat de klanttevredenheid al 80% is en lijkt het overdreven hier nog meer op in te zetten. In ambtelijk vooroverleg is aangegeven dat

het verbeteren van de dienstverlening met name zit in het verbeteren van de klanttevredenheid op het proces van bouwvergunningen. Het is belangrijk dat de ODR hier dan ook de focus op legt in het uitvoeren van de visie op dienstverlening.

Nieuwe landelijke financieringssystematiek

Wij constateren dat de nieuwe landelijke financieringssystematiek voor omgevingsdiensten invloed heeft op de relatie tussen prioriteiten, uitvoering en kosten van toezicht en handhaving.

Wij hechten eraan dat beleidsmatige keuzes over toezicht en handhaving expliciet en transparant worden gemaakt, zodat niet financiën, maar bestuurlijke afwegingen leidend zijn voor de kwaliteit van de uitvoering. We vragen de ODR om:

- bij de begroting duidelijker inzicht te geven in de samenhang tussen taakvolumes, kwaliteitsniveaus van toezicht en de bijbehorende kosten;
- scenario's te ontwikkelen die inzichtelijk maken welke beleidsmatige keuzes gemeenten hebben binnen de nieuwe financieringssystematiek: wat is de wettelijke ondergrens en wat kan aanvullend;
- in overleg met de gemeenten een procesvoorstel te doen voor actualisering van de uitvoerings- en handhavingsstrategie, passend bij deze systematiek.

Wij benadrukken dat deze zienswijze niet is bedoeld om te sturen op volumevermindering, maar om gezamenlijke grip te houden op kwaliteit, prioritering en uitvoerbaarheid. We doen een oproep om het proces van gezamenlijk opstellen en uitvoeren van de beleidscyclus te verbeteren. Door het delen van de verantwoordelijkheid voor uitvoering, beleidskaders en de evaluatie daarvan, kunnen we elkaar in positie brengen om hier op een duurzame wijze invulling aan te geven.

Slot

Wij vernemen graag uw reactie op de punten uit deze zienswijze. We vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en kijken uit naar een verdere constructieve samenwerking in 2026.

Hoogachtend,
De griffier

De voorzitter

D. van der Harst

M.A. Mulder